

Gyökössy Endre

Élet-kérdések – Lélek-válaszok

Az Efezusi levél magyarázata

Szent Gellért Kiadó és Nyomda

Bevezető sorok

E kötet „műhelytitkairól”

Gyökössy Endre 1958-ban tartott elmélkedés-sorozatát az Efezusi levélről újpesti gyülekezetének. Ez a tizenhét fejezetből álló mű 2003-ban látott napvilágot Kiadónknál úgy, ahogyan azt kimásoltuk a szellemi hagyatékát tartalmazó rengeteg egybefűzött kéziratos könyv egyikéből. A kötet – mint Bandi bácsi minden egyes műve – gyorsan elfogyott, aztán valahogy el is felejtkeztünk róla.

Az elmúlt években a Gyökössy-család jóvoltából hozzám került egy igen értékes katalógusjegyzék, amely százhusz sűrűn gépelt oldalon próbálja összegezni Bandi bácsi 1949 és 1974 között keletkezett elmélkedéseit, igehirdetéseit, műveit. Bár bizonyára nem teljes a felsorolás, mégis hatalmas segítség kiadói munkánkban. Ennek köszönhetően tudunk még a jövőben felfedezni olyan írásokat, amelyek ott rejlenek az említett nagy alakú, fekete kötetek lapjain, és eddig még nem tettük közkinccsé.

Nos, a „kincskeresésnek” ezzel a lendületével lapozgattam a katalógust, amikor megakadt a szemem egy 1972-es nagy elmélkedés-sorozaton, amelynek nem volt címe, csak ennyi állt az elején: *Az Efezusi levél magyarázata húsz fejezetben*. Belebeolvastam, és az újdonság erejével hatott rám.

Gyorsan meg is kezdtük az előkészületeket a kiadáshoz, és nagyon örültem. Ám amikor az első tördelt változatot elkezdtem átnézni, betűhibák után kutatva, a szöveg egy része ismerősnek tűnt. Majd ahogy haladtam, még jobban úgy éreztem, szinte folytatni tudnám a mondanivalót, mert már olvastam...

Kis kutakodás után rájöttem, hogy e teljesen újnak tartott kézirat nagy részét már megjelentettük az *Élet-kérdések – Lélek-válaszok* 2003-as kötetben. Igen ám, de az a kézirat 1958-ból származik, ezt pedig Bandi bácsi tizennégy évvel később írta! És szerencsére nem csupán arról van szó, hogy 1972-ben megismételte önmagát, hanem három fejezettel meg is toldotta, és a meglévő részeket is számtalan új gondolattal gazdagította!

Ez tehát jelen kötetünk „műhelytitka”. Kívánom, fogadják akkora örömmel és szeretettel, amekkorával mi öntöttük nyomdabetűbe! Szolgáljon mindannyiunk lelki növekedésére, hiszen Bandi bácsi gyakran mondogatta: *„A fásultsággal, az öregedéssel és a csüggedtséggel szemben egyetlenegy védő mozdulat létezik: növekedni szellemben, pneumában! Akarnunk és kérnünk kell, mert Isten adja annak, aki kéri. A növekedést időben kell megkezdeni.”*

Tehát itt az idő, kedves Olvasó! Olvassunk és növekedjünk, ahogyan Bandi bácsi áldásként kívánta: *„Növekedj Isten és embertársaid felé hitben, szeretetben!”*

Nagy Alexandra

I.

Kezdjük jókívánsággal!

Pál, Isten akaratából Jézus Krisztus apostola, az Efezusban élő szenteknek és a Krisztus Jézusban hívőknek: kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól.

Ef 1,1-2

Pál apostolnak az Efezusiakhoz írt leveléről méltán mondta egy nagy teológus: a keresztyén gondolkodás csúcsa. Knox János, a XVI. század nagy skót reformátora halálos ágyán ezt a levelet olvastatta és hozzá Kálvin János magyarázatait, és e levél olvasása közben nem egyszer felsóhajtott: „*Igen, ez az, egy lenni Jézussal!*” (Ez ugyanis a levél alapdallama.) A XVIII. század nagy angol költője, Coleridge azt írja erről a levélről: a legistenibb kompozíció, amelyet ember valaha alkotott.

Megvallom, talán a legkedvesebb levelem Pál levelei közül. Mégpedig tartalmán és mondanivalóján kívül azért is, mert római fogságából írta, s mert kiderült erről a levélről, hogy *Pál-i enciklika*, tulajdonképpen *körlevél*.

Ilyennek szánta a kolossei levelet is: „*Amikor pedig felolvasták nálatok ezt a levelet, gondoskodjatok arról, hogy a laodiceai gyülekezetben is felolvassák, de arról is, hogy a Laodiceából érkezett levelet ti is felolvassátok.*” (Kol 4,16)

Nem egy nagy teológus éppen az elveszett laodiceai levelet véli ebben a levélben felfedezni, a legrégebb kéziratok elejéről ugyanis hiányzik az *efezusi* megjelölés. S mert körlevél volt, lehet, hogy Efezusban maradt fenn, ott őrizték meg, s így került a levél elejére az *efezusi* jelző.

Körlevél voltát mutatja az is, hogy minden személyes vonatkozás hiányzik belőle. Annál fontosabb a mondanivalója, mert *egyetemes*.

Mindenképpen úgy tűnik, hogy a legfontosabb és legegyetemesebb levél, amelyet Pál valaha írt. Valóban mindig minden gyülekezetnek szól.

Két középpontja van ennek a fontos Pál-i körlevélnek, mint az ellipszisnek:

– egyik középpontja *Jézus Krisztus*;

– a másik az *Egyház*.

Az első három fejezet grandiózus ima vagy himnusz. Vers prózában arról a Jézusról, aki mindennek a közepe. Nélküle nincs rend és összhang. Ő az, aki összekapcsolja az embert az Istennel, és megbékíti Istent az emberrel.

A további fejezetekben úgy szól az egyházzal, mint Jézus Krisztus élő testéről, és a gyülekezetről, mint a test tagjairól.

A név. Pál apostol neve. Róla oly hosszan lehetne beszélni, hogy az szétfeszítené ennek a fejezetnek a kereteit. Talán csak a legfontosabbakat említem.

Pál nem volt mindig Pál. Tarsusban, Kis-Ázsiában született, és sátorponyva-készítő mesterséget tanult. Emellett kora legkiválóbb mesterének, törvénytudójának, Gamálieleknak volt a tanítványa. Nála lett a szent törvény szerelmese, tudósa, szinte megszállottja.

Nem valószínű, hogy Jézus Krisztussal testi mivoltában találkozott volna. Erről nem beszél az Írás. De ismerte követőit, és teljes farizeusi gyűlölettel gyűlölte azokat. Amikor Istvánt, az első diakónust megkövezik, ő őrzi a kövezők ruháját. Aztán engedélyt kér a főpaptól, hogy Damaszkuszba menvén üldözze, kiirtsa a ke-

resztyéneket. Saját levelei tanúsága szerint már addig is sok könny, sőt keresztyén vér tapad kezéhez. Ez Saul.

Közben a tanítványok sorsot húznak, ki legyen a tizenkettedik tanítvány az áruló Júdás helyett. József-Barabás és Máttyás között vetnek sorsot, és a sorsvetés Máttyásra esik. De míg a tanítványok így sorsolnak, a tizenkettedik tanítványnak a Lélek maga választja Pált: a damaszkuszi úton. Ott Isten Szentlelke hatalmába keríti Saul testét, lelkét, és ettől a pillanattól kezdve Jézus Krisztus jár benne. Ahogy Pál mondja egyszer: *„Többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem”*. (Gal 2,20) Ettől kezdve még neve is más lesz, Pál, ami magyarul azt jelenti: kicsi. Isten kicsi emberkéje, de a Lélek Óriása. A pogányok apostola, Krisztus küldöttje, Isten akaratából.

Milyen hatalmas üzenete van már a nevének is! Saulból – Pál. Keresztyényülőlől – Krisztus apostola, Isten akaratából.

Akit Isten egyszer el akar érni, akinek a szívét célba veszi, azt utol is éri a maga damaszkuszi útján. Most is, ma is, szüntelenül. Mert Isten nem változott.

Évtizedekkel ezelőtt találkoztam egy főiskolát végzett, művelt intellektussal, aki órákon keresztül arról akart meggyőzni, hogy hagyjam el a lelkészkedést, menjek valami „értelmesebb állásba”, mondván: művelt em-

ber nem hihet Istenben. Nemrégén összefutottam vele valahol, s elkezdtünk beszélgetni. Kis idő múlva nagyon elámultam mert ilyeneket mondott: „Tudod, Isten kegyelméből...” „Megsegített az Úr...” Amikor észrevette a néma kérdést szememben, egy pillanatra lehajtott a fejét, és azt mondotta: „Csodálkozol, ugye? Igazad van, de tudod... nem ér a nevem... az a régi... Jártam én is Damaszkuszban... a damaszkuszi úton.”

A katolikus gyermekek bérmálásakor új nevet kapnak. De igazán új nevet csak a damaszkuszi úton lehet kapni.

Mondd, ér-e még a régi neved?

Vagy szorongva, félénken, de mégis kimondod: *Nem ér, a halálig már nem ér, a kárhozatig már nem ér... Találkoztam én is Jézussal... És azóta nekem is van új nevem: Krisztus követője, tanítványa... Isten akaratából.*

Vagy ha még „nem jártál Damaszkuszban”, tudnád-e kérni: *Adj nekem új nevet, Uram! Benned való új nevet, új szívet, új életet!*

Pál úgy mutatkozik be, mint Jézus apostola. Tulajdonképpen mit jelent ez?

– Azt, hogy Jézus Krisztushoz tartozik. Az Ő személyes tulajdona.

– Azt, hogy Jézus küldötte, nagykövete.

– S azt is, hogy ő csak Általa az, aki.

Húsz kérdés – húsz válasz

Bevezető sorok

E kötet „műhelytitkairól”5

I. Kezdjük jókívánsággal!7

II. Az Ő akaratának titka 21

III. Szimfónia négy tételben..... 33

IV. Mit ér az ember, ha vén? 43

V. Célt tévesztve – célba találva..... 55

VI. A lebontott választófal 63

VII. Az új nézőpont..... 73

VIII. Pál imája és imádása..... 81

IX. Egy hiteles Krisztus-arckép 87

X. Hét kérdés az egységért 99

XI. <i>A mindenség Jézus Krisztusa</i>	109
XII. <i>Legyetek nagykorúak!</i>	117
XIII. <i>Az „átöltözött” ember</i>	125
XIV. <i>Miért vagy szomorú?</i>	133
XV. <i>Isten követői</i>	139
XVI. <i>Hogyan formáljuk az életünket?</i>	149
XVII. <i>A boldog házasság titka</i>	159
XVIII. <i>Újfajta kapcsolatok – az Úrban</i>	171
XIX. <i>A gonoszság szellemei</i>	181
XX. <i>Kicsoda ez a Jézus Krisztus?</i>	193

